

# IPRO

**vakblad voor  
informatieprofessionals**



## **Zegen én vloek**

'Voorzichtig te werk  
gaan met ChatGPT'

## **Uptempo zoeken**

Vergelijk ASReview  
met handmatige  
systematic review

## **IProfiel Bart**

### **Boskaljon (RCE)**

'Fysieke objecten  
"digitaal" maken'

## **Van Insta-poëzie tot algoritmefictie**

Digitale literatuur  
als uitgelezen kans

**2023 | 04**



# **ECHT OF NEP? HOE AI DE REALITEIT VERANDERT**

**(EN WAT DIT  
VOOR JOU BETEKENT)**

## COLOFON

IP is met zijn hybride magazine (digitaal en papier), website, nieuwsbrief, events, podcast en socials het platform voor de informatieprofessional van vandaag en morgen.

### ISSN: 1385-5328

IP is een uitgave (27ste jaargang) van Uitgeverij IP  
Charlotte van Pallandtlaan 18,  
2772 TR Voorburg  
tel. 06-223 75 75 9  
www.informatieprofessional.nl

### redactieadres

IP, Charlotte van Pallandtlaan 18,  
2772 TR Voorburg,  
tel. 06-223 75 75 9,  
e-mail redactie@informatie-  
professional.nl

### redactie

Marjo Bakker, Maarten  
Brinkerink, Wilbert Helmus,  
Vincent M.A. Janssen,  
Leen Liefsoens, Cindy Lammers  
(hoofdredacteur), Matthijs  
van Otegem, Mirjam Raaphorst,  
Daniël de Vette

### vormgeving

Eric van den Berg,  
egfvdberg@upcmail.nl  
Tom van Staveren,  
graphicisland@upcmail.nl

### medewerkers aan dit nummer

Miriam van den Beemt, Siebe  
Bluijs, Wouter Bronsgeest, Anne  
van den Dool, Josje Exler, Willem  
Jan Faber, Rob Feenstra, Frank  
Huysmans, Jurriaan Krielaart,  
Krijna Kuijt, Anneke de Maat,  
Marijn Mostart, David Peeters,  
Coosje van der Pol,  
Daphne Spoolder

### abbonementen

Voor abonnementsprijzen  
en andere informatie zie  
Informatieprofessional.nl

### advertentieverkoop

Voor informatie over adverteren:  
Luciène Paap, e-mail  
l.paap@bureauvanvliet.com,  
tel. 023-571 47 45. Zie voor een  
overzicht van de mogelijkheden  
en de mediakaart ook  
informatieprofessional.nl

Het verlenen van toestemming  
tot publicatie in dit tijdschrift  
strekt zich tevens uit tot het  
in enigerlei vorm elektronisch  
beschikbaar stellen.

# INHOUD



## 10

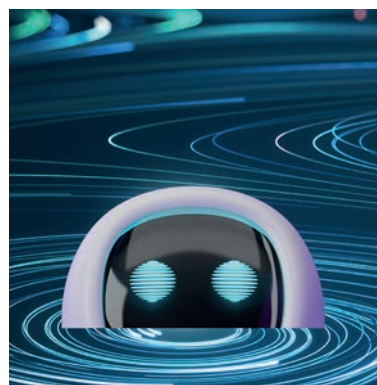
### Echt of nep?

Nieuwe programma's die gespecialiseerd zijn in het creëren van content door middel van AI volgen elkaar in rap tempo op. Techexpert Sander Duivestuin over hoe deze trends de realiteit beïnvloeden en wat ons nog te wachten staat.

## 14

### ChatGPT: zegen én vloek

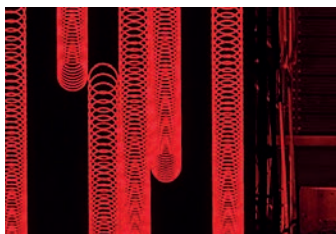
Over het geheel genomen is ChatGPT 'een ongelooflijke prestatie, maar we moeten ons ook bewust zijn van de beperkingen en ethische overwegingen van deze technologie', stelt Jurriaan Krielaart.



## 16

### Handmatig vs. ASReview

IP'er Daphne Spoolder deed eerst een eigen systematische review en vroeg zich daarna af of dit wellicht sneller had gekund, bijvoorbeeld met de hulp van AI. Ze dook in ASReview om te kunnen vergelijken.



## RUBRIEKEN

### 04

#### Data in beeld

Scherm-  
verslaafd

### 09

#### IP Lingo

Begingeneriek

### 19

#### Column Frank Huysmans

Staatsomroe-  
pen in de woest-  
tijn

### 28

#### KB Onder- zoekskroniek

Opensource-  
project  
SolrWayback



**22**

### Vooruitblik WLIC (6)

Van 21-25 augustus staat Rotterdam in het teken van de 88ste editie van het WLIC. In deel 6 van een vooruitblikserie vertellen drie vakgenoten waarom zij graag het internationale congres bezoeken.



**20**

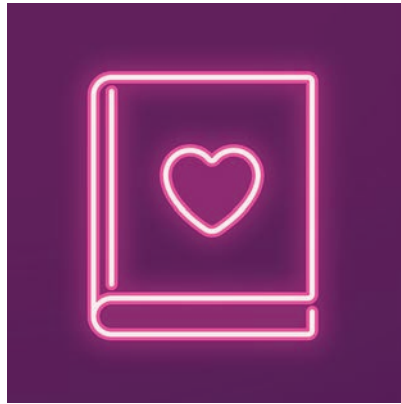
### IProfiel: Bart Boskaljon

Het beroep van informatieprofessional is zeer divers. Om de breedte van het vak te laten zien, lichten we in de rubriek IProfiel een informatieprofessional door. In deel 3: Bart Boskaljon van de RCE.

**24**

### Digitale literatuur

Auteurs gebruiken taal en technologie om nieuwe literaire ervaringen te creëren. Digitale literatuur biedt nieuwe perspectieven voor zowel makers als 'lezers'. Voor bibliotheken liggen er uitgelezen kansen.



## ALERT

Je kunt je blijven verbazen. Dag in, dag uit. Komt ook omdat we er steeds meer over lezen en horen. Media haken erop in – vaak door alleen lichtjes over de bovenlaag te scheren, soms door wat dieper te duiken, al dan niet afdalend naar het niveau van hun lezers of kijkers. Hoe dan ook: kunstmatige intelligentie is een heet onderwerp. Dat is goed. Ten eerste omdat het duidelijk kan maken hoe we samen beter kunnen worden. Mens en machine, de 'centauren' van de toekomst. Daar waar tech taken kan overnemen, kan homo sapiens zich op zijn/haar specifieke kwaliteiten concentreren. Zorgen voor anderen, iets waar emoties bij te pas komen, dat soort zaken. Maar het is ook goed omdat media kunnen wijzen op het tegendeel: daar waar het (nog steeds) de mens is die kunstmatige intelligentie voortbrengt, bestaat ook de neiging tot meer money, macht en misbruik.



REDACTIONEEL | Cindy Lammers

Recentelijk publiceerde de Volkskrant een artikel over Bainiaohe Digital Town, een Chinees 'dorp' waar studenten continu bezig zijn met datalabeling: het analyseren en markeren van digitale beelden en spraakfragmenten als trainingsmateriaal voor AI. Een soort tot kunst verheven taxonomie. Het is 'China's streven naar AI-dominantie', volgens de krant. Aangezien dit land het niet al te nauw neemt met ethiek en mensenrechten, gaan toch wel de alarmbellen af. Natuurlijk wordt overal geroepen – ook weer in deze IP – dat we waakzaam moeten zijn. Dat we AI zo nodig moeten reguleren ... Maar wie gaat dat oppakken? Als een overheid met een Wet open overheid nog steeds grote moeite heeft met open zijn, hoe doen we het dan met governance? Ik ben benieuwd (en alert). <

**30**

### Gelezen

Studie- en leesvoer voor IP'ers

**33**

### Gespot tech

Kunstmatige straatbibliotheek

**34**

### Van de KNVI

Beroepsverenigingsnieuws

**35**

### Lifehacking

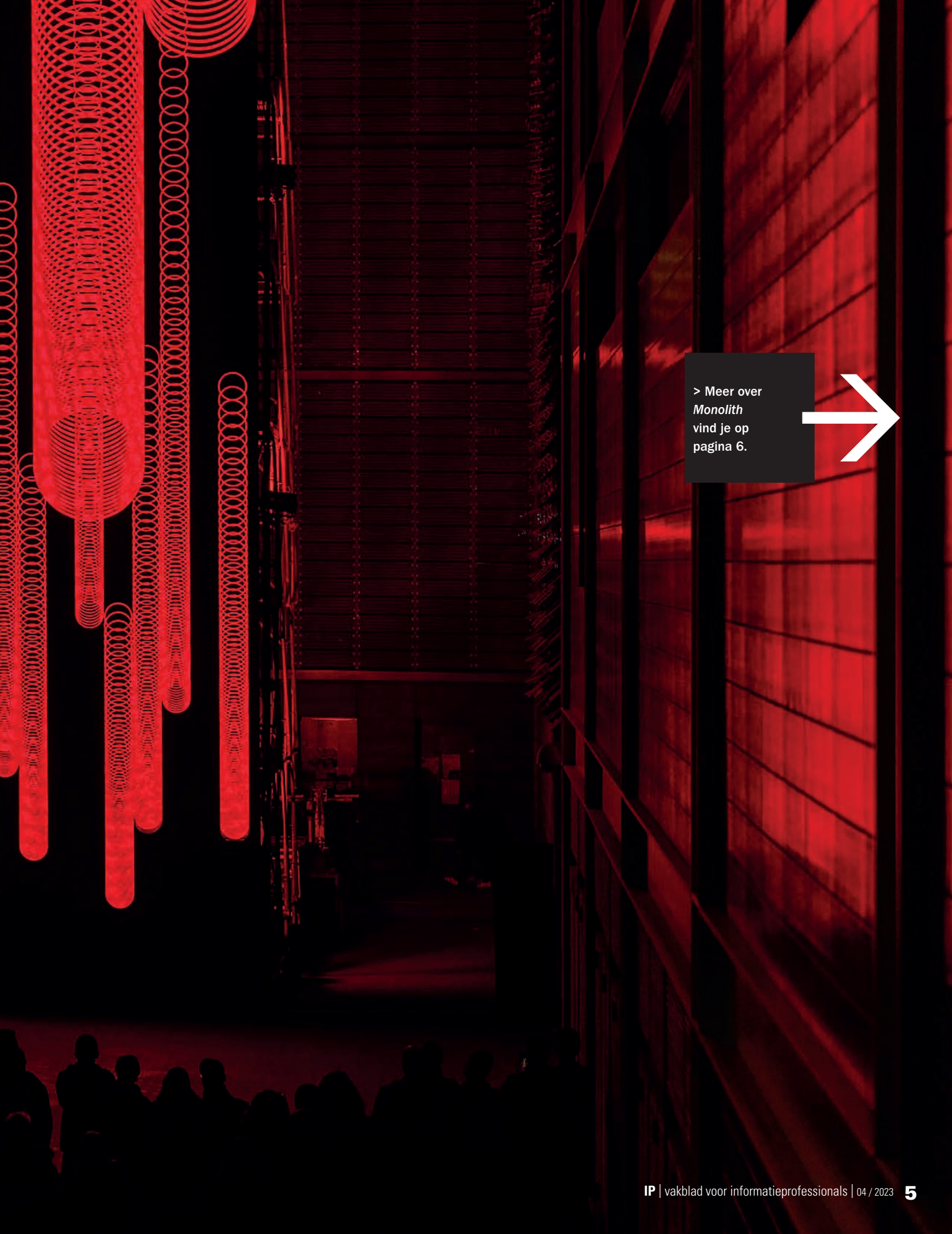
Visueel samenwerken





# SCHERM- VERSLAAFD

**W**aar je ook bent – in de trein, op straat, in een café of restaurant, alleen of in gezelschap: er zitten altijd wel mensen driftig te scrollen of te tikken op hun smartphone. Vaak ook stelletjes die samen, tegenover elkaar aan een tafel, een lunch aan het nuttigen zijn. Houd daar eens mee op!, vindt de Spaanse urban artist SpY. Met zijn lichtinstallatie *Monolith* wil hij mensen met de neus op de feiten drukken: dat ze wel erg vaak met diezelfde neus op het scherm zitten. Hoe verhoudt de mens zich eigenlijk tot het device? De foto is genomen tijdens het Llum BCN Festival 2023 in Barcelona.<



> Meer over  
*Monolith*  
vind je op  
pagina 6.





Vervolg  
van  
pagina  
4-5.



## HET SCHERM ALS TOTEM

Het heeft iets van een contradictie in zich: een zee van audiovisuele technologie – rood licht, geluid en beweging – over een massa mensen uitstorten om ze nu eindelijk eens te laten opkijken van hun schermpjes. De installatie van kunstenaar SpY deed dat onlangs tijdens het Llum BCN Festival 2023 in Barcelona, een van de grootste lichtkunstfestivals van Europa.

SpY's *Monolith* is een eerbetoon aan *2001: A Space Odyssey* van Stanley Kubrick. 'De filmregisseur gaf de hedendaagse westerse cultuur een mysterie en een totem: de monoliet die als leidraad dient in zijn klassieke sciencefictionfilm. Het is een object van onbekende oorsprong en betekenis dat in contact komt met voorlopers van de mens om een evolutionaire sprong in hun cognitieve capaciteit teweeg te brengen. *Monolith* van SpY is een visuele ervaring die een verband legt tussen de cinematografische mythe en het "meest totemistische element van onze samenleving": de schermen die ons dagelijks omringen', zo beschrijft de Llum BCN-website het.

### Worden mensen data?

De Spaanse kunstenaar zegt met zijn werk te willen inhaken op onze nieuwe realiteit die is ingebed in technologie en op de oprukkende inbreuk op onze persoonlijke in-

formatie. *Monolith* be vraagt de toekomst van data: bevinden we ons al in de tijd dat mensen data worden? Hoe gaan we om met de 'integratie van lichaam en device'? Is dit de laatste generatie mensen die niet digitaal zijn getransformeerd?

'Schermen, de magische spiegels waarin we onze persona's bouwen en waarin een steeds groter deel van onze werkelijkheid vorm krijgt, zijn in ons leven geïntegreerd in een mate die tot voor kort nog ondenkbaar was', zegt hij. 'Hun potentieel voor ontwrichting en voor verspreiding van oprechte ideeën wordt verdoezeld door een stortvloed aan lege inhoud. We blijven verbijsterd door de constante update van alles wat er op het scherm verschijnt. Het geeft ons toegang tot alles, maar houdt ons toch geketend.'

Of *Monolith* nog live ergens te zien zal zijn, is nu niet bekend. Meer erover lees je op de website van SpY: [spy-urbanart.com](http://spy-urbanart.com). <

